

פניה מס' 0003

החלטה בערעור סיעת יחד

ביום 25.05.2021 הוגש לבית הדין העליון ערעור שתואר כערעור נגד החלטת ועדת המנדטים.

בערעור זה מבקשת המערערת שהיא סיעה בת ששה חברים מוכובדים, חברי ההנהלה הנוכחית של האיגוד, לפסול ארבע עשרה קבוצות שנספרות כמקנות זכויות הצבעה בבחירות למוסדות האיגוד באסיפה הכללית המתכנסת בעוד שבועיים. עוד מתבקשת שלילת זכות הצבעה של קבוצות השייכות למועדון מרכז מצוינות לשחמט, עמותה שמרכזה בקרית ביאליק.

הערעור שלפני הוא יוצא דופן, לפי כל קנה מידה, מכל אחד מההיבטים הבאים:

ראשית, זהו ערעור על החלטה שלא באה לעולם. ועדת המנדטים לא כתבה כל החלטה בנדון. ממילא, כיצד יכול בית הדין להעביר תחת שבט ביקורתו החלטה שאיננה? כיצד יכול הוא לקבוע אילו טעויות נפלו בהחלטה שלא ניתנה?

לערעור לבית הדין העליון אפילו לא צורפה העתירה לוועדת המנדטים. תנאי בל יעבור להגשת ערעור הוא הגשת ההחלטה שעליה מערערים. כאן בעצם, מה שעשתה המערערת הוא להגיש לבית הדין את העתירה המקורית שהוגשה, מן הסתם לוועדת המנדטים, אך לנסחה כך שבית הדין בעצם יהיה המוסד הראשון והיחיד שידרש אליה. זה אינו תפקידו של בית הדין העליון, בוודאי לא כרשות ערעור.

יכולתי לסיים בדברים אלה את הדיון בערעור ולדחותו על הסף, אולם חשיבות העניין מצדיקה גם את הערותיי שיפורטו להלן.

שנית, ברי כי הגשת הערעור לבית הדין העליון, כפי שהוגשה, נעשתה בגלל סד הזמנים הבלתי אפשרי שבגדרו פעלה המערערת. בדין זה, הטרוניה המוצדקת ביחס להתנהלותה, צריכה לקחת בחשבון לקולא, את דרישת תקנון היסוד של האיגוד הישראלי לשחמט (להלן התקנון) לפיה חייבת הייתה להגיש את הערעור לבית הדין העליון לא יאוחר מ-21 ימים לפני האסיפה הכללית הממשמשת ובאה וכך אכן עשתה. מאחר שבאותה עת לא ניתנה עדיין החלטתה של ועדת המנדטים היא עשתה את הצעד שעשתה, שהוא כאמור חסר תוחלת כי בית הדין נדרש כאמור לבקר החלטה שאינה קיימת.

לחלופין, הייתה אולי צריכה המערערת, לפנות לבית הדין בבקשה להורות לוועדת המנדטים להחליט במהירות בנדון. ספק אם בית הדין היה נעתר לבקשה כזאת. המהירות היא מן השטן ואל לה למהירות שתהפוך לבהילות. גם ועדת המנדטים וגם בית הדין, לו צריך היה בעת הזאת, להידרש לעניין, צריכים היו כדי להגיע להחלטה נכונה, לקבוע ממצאים עובדתיים, לאתר חומרים ארכיוניים ואולי לשמוע ראיות לצורך כך והדבר צורך זמן. צריך היה להעניק זכות טיעון לא רק למערערים ולנציגי האיגוד, אלא גם לכל אחת מאותן קבוצות שמבקשים לשלול מהן זכויות הצבעה. צריך היה לאפשר להן להגיש את ראיותיהן וזה הליך שסד הזמנים שקבוע בתקנון אינו מאפשר. כך למשל, כותב אני החלטה זאת בדקה 90 כיוון שגם עלי לפרסמה 14 ימים לפני האסיפה הכללית וכיצד יכול אני לדון בעניין כשאין לי כלים וזמן לבדוק את העובדות ומבלי

שנתתי זכות טיעון לכל אותם אלה שעלולים להיפגע מ"החלטת" ועדת המנדטים או מהחלטת בית הדין? יתרה מזאת, בהחלטה חשובה ממין זה, לו הייתי דן בערעור כהלכתו, ללא ספק הייתי מכנס הרכב של בית הדין, אך בסד הזמנים שלפני, אין לי אפשרות מעשית לעשות כן ולכן אני דן בערעור כדן יחיד.

מצוקת זמנים כזאת, הייתה נמנעת, לו המערערת הייתה פותחת בהליך מושא הדיון, כמה חודשים קודם לכן. הרי המערערת מורכבת מחברי הנהלה ותיקים שבחלקם, אולי היו שותפים למחדל בהתנהלות הנהלת האיגוד בעבר ובהווה, שלשיטתן היה כאן.

שלישית, סד הזמנים האמור יוצר גם עיוותים. בדרישה העיקרית בערעור שהוגש לבית הדין, בקשה המערערת להגביל את דרישת שלילת הזכאות רק לארבע עשר קבוצות שהמכנה המשותף שלהם הוא שהן נוספו לאיגוד אחרי סוף 2015. כך נכתב שם כי לגבי קבוצות שנכנסו לאיגוד קודם לכן:

"אנו מוכנים לקבל כי נתקבלו כדין ואין לנו השגות בקשר לכך ולו גם בגין העול הראייתי הבלתי סביר שעלול להידרש לאתר פרוטוקולים ישנים".

הגבלה כזאת לקבוצות שהצטרפו החל משנת 2016 היא כמובן שרירותית, שהרי לו צודקת המערערת בטענתה שמעולם לא הייתה החלטה של ההנהלה לקבל, מה לי קבוצות שהתקבלו דווקא עד 2016 ומדוע להכשיר קבוצות שהתקבלו קודם לכן?

רביעית, שנים מחברי ועדת המנדטים התייחסו לפנייה אליהם.

מר אייל אורן כתב למערערת כי מאחר שהוא משוכנע שלמערערת יקרות מטרות האיגוד להפצת השחמט בישראל, פיתוחו וקידומו וקידום וסיוע לאגודות השחמט ובגדר זאת גם לצירוף חברים נוספים לאיגוד, הרי, אם נפלה כאן תקלה בנוגע לאותן 14 קבוצות, הרי:

"טרם בדיקת פנייתכם לעומק- אשר מצריכה בירור עובדתי ומשפטי שייקח זמן- הינו רוצים להציע שתזומו ישיבת הנהלה דחופה לצורך אישור/אישור חברותם של כל אותם מועדונים אשר לשיטתכם (מבלי להביע דעתנו בקשר אליה- טרם קיבלו את אישור ההנהלה ובכך יבוא לפחות עניין זה- גם לשיטתכם- על תיקונו (ככל שהוא דורש תיקון)"

לשון אחרת, דומה שמדובר כאן במעין הצעת פשרה של ועדת המנדטים לפיה, אם צודקת המערערת בעמדתה המשפטית, הרי על פני הדברים, מדובר בפגם פורמלי גרידא, שהרי המערערת אינה טוענת שיש סיבה מהותית כלשהי שמצדיקה אי קבלה לאיגוד של אותן קבוצות אלא שנטען שמכיוון שלא הייתה החלטת הנהלה לקבלן הרי לא התקבלו. אשר על כן הוצע לאשר את חברותן בהחלטה חדשה של ההנהלה שתתכנס לצורך כך.

המערערת הגיבה וכתבה תשובה שהיא חמקמקה משהו. כך בסעיף 5 נכתב:

"לסיכום, המערערים מקבלים לחיוב את הצעת ועדת הביקורת/מנדטים ואולם יש לקבוע לוחות זמנים בהתאם"

הינו רק קביעה טכנית של לוחות זמנים- הא ותו לא. אולם בסעיף קודם נכתב:

" אם אכן הקבוצות המנויות בסעיף 8 לערעורנו תבקשנה רשמית להצטרף לאיגוד השחמט ותידרש החלטת הנהלה ברוב של שני שלישים, אזי במידה וכל התנאים האחרים מתקיימים ניתן להניח שלמערערים לא תהיה התנגדות לכך" והם מבהירים דברים אלה בערעור שלפני:

"אנו נכונים שתתקיים ישיבה לדון בקבלה מסודרת של החברות לאיגוד ואולם היוזמה לכך צרכה לבוא מאותן חברות. אין ביכולתנו לכפות עליהן להיות חברות באיגוד".

ענה על כך יו"ר ועדת המנדטים לאמור :

מטרת ההצעה הייתה כי תיזמו ישיבת הנהלה לצורך אשרור החברות של קבוצות אלה (בין ש הדבר דרוש ובין שלא) באופן שגם אתם תאשררו הדבר ללא סייג והכל כדי לדלג על מכשול הטכני, בין שקיים ובין אם לאו. ברור כי ככל שלא תיזמו ישיבת הנהלה לצורך הנ"ל, הרי בלאו הכי הקבוצות תמשכנה "לחיות ולבעוט" כחברות באיגוד השחמט".

אכן דברים כדורבנות. לו צדקה המערערת שנחוץ אשרור כאמור, הטעם שהעלתה לפיו, על אותן קבוצות ליזום אשרור כזה, אינו מקובל עלי. דומה שאלמלא הערעור, הן לא היו מעלות על דעתן כי מישהו סבור שאין זכויות הצבעה בגינן. בכל מקרה, איש אינו כופה עליהן דבר.

המערערת בונה קונסטרוקציה משפטית המבחינה בין חברי האיגוד בעלי זכות הצבעה וכאלה שאינם כאלה. מדובר בקונסטרוקציה בעייתית למדי שאינה מעוגנת בתקנון ואיני יכול מפאת לוחות הזמנים, להידרש אליה בערעור זה אולם נראה לי כי שורש כל רע הוא בפרשנות המוטעית של התקנון, כפי שיפורט להלן.

חמישית, רוב הערעור ולפניו העתירה לוועדת המנדטים מושתתים על פרשנות מוטעית של סעיף 4.9 לתקנון. סעיף זה קובע לאמור :

"בקשה להתקבל כחבר באיגוד יראו אותה כבקשה שנדחתה אף אם היא עונה על תנאי הרישום המפורטים לעיל וזאת אם הנהלת האיגוד דנה בבקשה, ולא צידדו בה שני שלישים לפחות מחבריה שהשתתפו בישיבת ההנהלה בה נדונה הבקשה. נדחתה הבקשה, רשאי המבקש לערער על כך בפני האסיפה הכללית של האיגוד והחלטתה תהיה סופית".

המערערת מפרשת סעיף זה כהאי לי שנא :

"סעיף 4.9 לתקנון קובע כי כל עמותה או מלכ"ר בישראל רשאים להיות חברים באיגוד ובלבד שתמכו בקבלת אותה עמותה שני שלישים מחברי ההנהלה".

לפי פרשנות זאת, צריכה הנהלת האיגוד לדון בכל בקשה להצטרף לאיגוד, להצביע לגביה ורק אם רוב של שני שלישים מחברי ההנהלה שהשתתפו בהצבעה תמכו בה, יאושר הצירוף לאיגוד.

מידעה אישית של עשרות שנים וממידע שנמסר לי על ידי נושאי תפקידים מרכזיים באיגוד לדורותיו, זאת איננה הפרקטיקה הנוהגת. יתרה מזאת, למרות שלצערי סעיף זה מנוסח בצורה מרושלת, אין גם בסיס משפטי לפרשנות המערערת.

כיצד יש לפרש את הסעיף? נראה לי שמבלי להוציא מקרא מידי פשוטו, הפירוש המתבקש הוא כדלקמן :

כל מי שמבקש להתקבל כחבר באיגוד ועונה על כל תנאי הרישום, בקשתו תתקבל אולם

כמובן, שאם אחד מתנאי הרישום לא ימולא, בקשתו תידחה אבל בנוסף לכך הבקשה תידחה, גם אם כל תנאי הרישום יתקיימו, אם דנה ההנהלה בבקשה והיא לא זכתה לרוב של שני שלישי מחברי ההנהלה שהשתתפו בהצבעה.

לשון אחרת, ההנהלה אינה צריכה לדון בכל בקשה להצטרף לאיגוד אולם ניתן לה זכות וטו על הצטרפות כזאת. כדי שזכות וטו כזאת תמומש, צריך מאן דהוא לפנות להנהלה ולבקשה לממש את זכות הוטו הזאת ואז ההנהלה תידון בבקשה ותוכל למנוע את הצטרפות אותו גוף לאיגוד.

אם אין דיון בהנהלה, ונתקיימו תנאי הרישום, הרי יש לקבל את המבקש לאיגוד.

יש הרבה טעם בפרשנות כזאת. רוב המבקשים להצטרף לאיגוד, אין כל טעם לקיים ישיבת הנהלה לגבי בקשת ההצטרפות שלהם. עובדה היא שמאז 2016 לפחות (ואיני יודע מה קרה קודם לכן) לא ידוע על פסילת בקשה כזאת וגם בערעור זה לא נטען שיש לפסול את חברות הקבוצות מטעם ענייני כלשהו, זולת העדר החלטת הנהלה לגביהן).

בכל מקרה גם לא מפורטות עילות הפסילה ולבית הדין לפחות לא הגיעה כל תביעה בעניין כזה.

לא ברור מדוע הערעור צריך להיות לאסיפה הכללית? כלום יש לכנס אסיפה כללית מיוחדת בכל מקרה של ערעור כזה ואילו כלים יש לאסיפה הכללית כדי לבחון ערעור כזה ומה מקומו של בית הדין העליון במקרים כאלה.

הניסוח המשפטי של הסעיף הוא לקוי, גם בעניין שני השלישים הנדרשים להחלטה

אין זו השעה להידרש לשאלות חשובות אלה שמן הראוי שייבחנו בעתיד על ידי הנהלת האיגוד.

ששית, הערעור לצערי לקוי גם בכך שהתשתית העובדתית היא לעתים מעורפלת. כך נכתב בסעיף 18 לערעור כי: **"לא ידוע"** למערערים מהו שיוכה הגאוגרפי של הפועל קציר".

זאת נקודה שהיה על המערערים לברר. הוא הדין בטענה שמנוסחת בסעיף 20 לכתב הערעור:

"ככל הנראה אין כלל מועדון ברח' איילון 12 בקרית ביאליק". גם את זה צריך היה לברר ולא להטיל זאת על ועדת המנדטים או בית הדין העליון.

מקצת מהנושאים הנוספים הללו, בהחלט ראויים היו לבירור ויפה עשתה המערערת שהעלתה אותם, אולם, משהוגשה העתירה ומשהוגש הערעור סמוך כל כך למועד האסיפה הכללית, לא ניתן להידרש אליהם כדבעי כנדרש מגופים רציניים שדנים בטענות חשובות.

מכל הטעמים הללו, אני דוחה את הערעור

ניתן שלא בנוכחות הצדדים ביום 01.06.2021

פרופ' דניאל מור

נשיא בית הדין

